

bek között középkori kályhacsempék apró töredékei kerültek elő. A múlt télen régészeti felügyelet mellett az udvar szintjét a K-i és a középső rész kivételével a 17. századi szintig süllyesztették. Kézi erővel kialakítottuk a véglegesnek szánt szintet, valamint a K-i oldalon és az udvar közepén elhelyezkedő kút körzetében a 18–19. századi rétegeket bontottuk. Megállapítottuk az egykori udvari barokk járószintet. Az udvar ÉK-i részén feltártunk egy hevenyészett, részben agyagba rakott kövekből, részben a korábbi kőfalakra rakott téglából falazott, feltehetően a 19. sz. elején emelt építményt. A kút mellett előkerült a 19. sz. eleji építkezés egyik malterkeverő ládájának maradványa. Feltártuk a vár kútját. Megállapítottuk, hogy a kút a 19. sz. elején megújították, szárazon rakott kőfalát téglafallal magasztították meg. A kőfalazatban másodlagosan felhasznált, 16. sz. közepére datálható reneszánsz loggia keretköveit találtuk. Ezeket kiemeltük és a DK-i zárható bástyában helyeztük el. A kút betöltődése, bár tartalmazott korábbi leletanyagot, így pl. két I. Ferdinánd-denárt is, csak a 19. században következett be (üvegek, kályhacsempék). A kút falazata, különösen az 5 m alatt elért vízszint alatt, nagyon rossz állapotban van, ezért helyreállításáig a benne elhelyezett fadúcot nem emeltük ki. A vízszint a Sajó mozgását követi.

A kúttól ÉK-re É-D-i irányú, 40 cm széles falazatot találtunk. Anyaga és a hozzá futó rétegek alapján 16. századi, funkciója egyelőre ismeretlen. Kis felületen vizsgáltuk az udvar 16–17. századi rétegeit is, de mivel a helyreállítás mélyebb rétegeket nem érint, a kutatást a 17. századi szint alatt mintegy 20 cm-rel abbahagytuk. Feltártuk a belső vár É-i pincéjét. Korábban már részletesen feltárt K-i helyisége közel négyzetes, a K-re néző szellőző és a horzsaköves riolittufából rakott, részben beszakadt dongaboltozata utólagos. A 2. helyiségtől beugró pillérek és téglaküszöb választja el. Az igen hosszú 2. helyiséget, valamint a közet négyzetes 3. helyiséget a 19. sz. elején a visszabontott reneszánsz dongaboltozat elé húzott téglá dongaboltozatokkal javították ki. Mára a boltozat is eltűnt, csak csonkjai láthatók. A 2. helyiségben 2 terazzo járószint volt elkülöníthető, melyet cölöphelyek törtek át. Az alsó járószint a 16–17. században, míg a felső a 19. században volt használatban. A 2. helyiségbe vezetett a 19. században (újja?)épített, pihenővel megtört, téglá pincelejáró.

Az épület közepe táján szellőző nyílt az udvarra. A Ny-i (4.) helyiség reneszánsz boltozatát a késő barokkban nem építették újjá. É-i falát ajtónyílás törte át, mely a 19. századi épület É-i pincéjébe vezethetett. Ny-i falán utólag épített szellőző van, míg D-i falán elfalazott ív jelzi a pinceág egykori folytatását D felé. Az elfalazásban pinceszellőzőt alakítottak ki, melyhez kőfaragványokat is másodlagosan felhasználtak. Az É-i szárnytól É-ra az ágyúdombra É-i irányból felvezető kései téglalépcső maradványait találtuk. Az ÉNy-i bástya és az É-i szárny között nyitott kutatóárokban előkerült az ágyúdombot É-ról támasztó kőfal maradványa, ehhez (utólagosan)

kapcsolódó késő barokk téglapadló, valamint két téglapillér maradványa. A barokk szint alatt 15–16. századi leletek kerültek elő, ezért feltehetően szintsüllyesztést hajtottak végre a bástya előterében a 19. sz. elején az újjáépítést megelőzően.

TOMKA GÁBOR

260. Ópályi, homokbánya

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

A területen 2005. március 17-én végeztünk terepbejárást, miután a tulajdonos bejelentést tett, hogy itt homokbányát szeretne nyitni. Ekkor kevés bronzkori cserepet találtunk. A feltárást 2005. április 6–14. között végeztük 347 m²-en. A lelőhely egy É-D-i irányú dombhátan fekszik, az É-i dombhát D-i végén sűrűsödtek az objektumok. Középen, ahol egy természetes mélyedés található, valamint a D-i végén gyakorlatilag üresnek bizonyult. A lelőhelyen csupán egy, a dombhátat D-i irányban vágó kutatóárok nyitására volt lehetőség. Összesen 12 objektumot tártunk fel (11 gödör, 1 árok). A gödrökből viszonylag nagy mennyiségű leletanyag került elő, melyek mind a kora bronzkorba datálhatók, ezen belül is a Szaniszló-csoport körébe. 2006 márciusában folytattuk a terület feltárást. A két dombhát közül az É-i dombon folytattuk a kutatást; annak is Ny-i végén, majd a K-i és D-i részén is, egymás melletti sávokban haladva, de itt régészeti objektumot nem találtunk. A domb D-i felén, illetve a két domb közötti lejtőnél további gödrök kerültek elő, ezek nagy része már inkább a D-i domb É-i peremére esett. Újabb objektumok a D-i dombhát tetején voltak, ezek szintén a kora bronzkori Szaniszló-csoport körébe tartoznak. Kizárólag gödröket találtunk, házat, vagy más épületet nem, valamint egy emberi csontokkal teli edénykét, ami a telepen belüli temetkezésre utal. 2006-ban összesen 26 gödröt, egy sírt bontottunk ki.

A leletanyag a Jósza András Múzeumba került.

NAGY MÁRTA

261. Ópályi határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

2006. május–júniusban örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséhez végeztünk terepbejárást a jövődöbéli Szamos–Kraszna közötti víztározó területén a gátak, illetve az anyagnyerők helyén. Ópályi területén két bronzkori lelőhelyet találtunk az Alsó-rét, ill. a Cserjások nevű határ részben. (Lásd a térképet a 218. oldalon!)

Munkatársak: Nagy Márta, Virág Krisztián régészek, Bakos János, Mester Andrea régésztechnikusok.

ALMÁSSY KATALIN – JAKAB ATTILA – LUKÁCS JÓZSEF

262. Ópusztaszer, Szermonostor

(Csongrád megye) Á, Kö

2006-ban május 15. és augusztus 4., majd szeptember 25. és október 31. között végeztük a régészeti feltárást.